

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๑๖/๒๕๖๖

วันที่ ๑๑ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง ศาลฎีกา ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดที่สำคัญ ดังนี้

- พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๑๘
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙
- พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒
- พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓
- พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔
- พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙
- พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔

กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดบางฉบับได้บัญญัติบทสันนิษฐานความบริสุทธิ์ของจำเลย
หรือหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) โดยมีเหตุผล
เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้สุจริต เพื่อสร้างความเป็นธรรมในกระบวนการพิจารณาคดีและเพื่อขจัด
ความอยุติธรรมที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินคดี บทสันนิษฐานเป็นหลักการรับฟังข้อเท็จจริงของศาล
โดยจะนำมาใช้เมื่อมีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงบางประการให้ปรากฏ ศาลจึงจำต้องสันนิษฐานไว้ก่อน

ตามบทบัญญัติของกฎหมาย บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับบทสันนิษฐานที่บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือหรือเครื่องช่วยในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ยึดหลักกว่าบุคคลทั้งปวงย่อมกระทำการไปโดยสุจริต บทสันนิษฐานแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ บทสันนิษฐานตามข้อเท็จจริง (Presumption of Facts) และบทสันนิษฐานตามกฎหมาย (Presumption of Laws) ซึ่งประกอบด้วยบทสันนิษฐานเด็ดขาดและบทสันนิษฐานไม่เด็ดขาด แต่อย่างไรก็ดี คดีอาชญากรรมเป็นคดีที่กระทำการเป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีความสลับซับซ้อนและยากในการแสวงหาข้อเท็จจริง เนื่องจากมีกระบวนการผลิต การขนส่ง และการจำหน่ายไปยังผู้เสพที่มีการเชื่อมโยงกันทั้งนอกประเทศและในประเทศไทย ประเทศไทยจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมและยกเลิกกฎหมายเพื่อให้มีมาตรการทางกฎหมายที่มีเอกภาพและการบังคับใช้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาชญากรรม พ.ศ. ๒๕๖๔

มาตรา ๒๑ ให้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้ยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายอาชญากรรม พ.ศ. ๒๕๖๔ ใช้บังคับแล้วแต่กรณี จนกว่าคดีถึงที่สุด

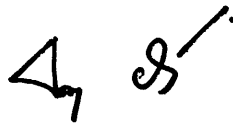
คดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นอยู่ในวันก่อนวันที่ประมวลกฎหมายอาชญากรรม พ.ศ. ๒๕๖๔ ใช้บังคับ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายยื่นคำแถลงขอสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือเพื่อขายหรือไม่ แล้วแต่กรณี ก็ให้ศาลสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาชญากรรม พ.ศ. ๒๕๖๔ ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาชญากรรม พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔ และประมวลกฎหมายอาชญากรรม พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ทั้งนี้ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันปราบปราม และควบคุมยาเสพติด รวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้กระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับและการดำเนินการตามกฎหมายแต่ละฉบับเป็นหน้าที่และอำนาจของหลายองค์กร ทำให้การบังคับใช้กฎหมาย

ไม่มีความสอดคล้องกัน อีกทั้งบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดบางประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน สมควรรวบรวมกฎหมายดังกล่าวจัดทำเป็นประมวลกฎหมายยาเสพติดเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงและใช้กฎหมายที่จะรวมอยู่ในฉบับเดียวกันอย่างเป็นระบบ พร้อมกันนี้ได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้จำเป็นต้องกำหนดให้มีระบบอนุญาตเพื่อให้การควบคุมและการใช้ประโยชน์ยาเสพติดในทางการแพทย์ทางวิทยาศาสตร์ และทางอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพ และมุ่งเน้นการป้องกันการแพร่กระจายยาเสพติดและการใช้ยาเสพติดในทางที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การเสพยาเสพติด ซึ่งเป็นการบั่นทอนสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแพร่กระจายยาเสพติดเข้าสู่กลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคลากร ซึ่งมีความหลากหลายจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดนโยบายในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปราม และควบคุมยาเสพติด และรวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดให้เป็นไปด้วยความรอบคอบและมีประสิทธิภาพ การปรับปรุงกฎหมายและรวบรวมกฎหมายเพื่อจัดทำประมวลกฎหมายยาเสพติดดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงหลักการจากคำว่า “ให้ถือว่า” ซึ่งเป็นบทเด็ดขาด เป็น “ให้สันนิษฐานว่า” ซึ่งเป็นบทที่ยืดหยุ่นกว่า บุคคลย่อมกระทำการไปโดยสุจริต จึงเป็นเครื่องมือเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้สุจริตสำหรับกรณีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖ - ๗/๒๕๖๑ เป็นกรณีที่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติมิให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เป็นคุณแก่จำเลยมาใช้บังคับแก่คดีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ทั้งที่หลักพื้นฐานของการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาที่ดีและเป็นธรรมของไทยจะต้องนำกฎหมายที่เป็นคุณมาใช้บังคับแก่จำเลยในคดีอาญาตราบเท่าที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด บทบัญญัติมาตรา ๘ ในส่วนนี้จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรม แต่กรณีพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ให้บทบัญญัติที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ และเพื่อขายซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้ยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดทำพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้วแต่กรณี จนกว่าคดีถึงที่สุด” เป็นกรณีที่บัญญัติให้ยังคงใช้กฎหมายเดิมที่บัญญัติเป็นบทสันนิษฐานความผิดที่จำเลยยังมีสิทธิต่อสู้คดี

และนำสืบพยานหลักฐานได้ จึงเป็นกรณีที่แตกต่างกันกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖ - ๗/๒๕๖๑ ดังกล่าว ประกอบกับเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการบังคับใช้กฎหมายที่ถูกละเมิดกับพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ รวมทั้งคดีนี้ข้อเท็จจริงมีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยฎีกาด้วย เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายกับผลกระทบ จากการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแล้วเป็นไปตามหลักความพอสมควรแก่เหตุ ดังนั้น พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ขัดต่อสิทธิ ในการต่อสู้คดี ไม่ขัดต่อหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยไม่มีความผิด ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และ มาตรา ๒๙ วรรคสอง

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ